

Állásfoglalás a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény végrehajtásának az MNB által felügyelt szolgáltatókra vonatkozó, valamint az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló törvény szerinti szűrőrendszer kidolgozásának és működtetése minimumkövetelményeinek részletes szabályairól szóló 45/2018. (XII. 17.) MNB rendelet 40. §-ában foglalt automatikus szűrőrendszer többes ügynökök, illetve alkuszok általi alkalmazásával kapcsolatban

1. TÉNYÁLLÁS

A Megkeresés szerint a többes ügynökök és az alkuszok a Bit. 4. § (1) bekezdés 14. pont szerinti biztosításközvetítői tevékenységük, illetve a Bit. 4. § (1) bekezdés 123. pont szerinti biztosítási értékesítési tevékenységük során a biztosítási szerződések megkötésének előkészítése körében az ügyfelek ajánlatait minden esetben továbbítják a biztosítók részére. A biztosítók mindegyike tekintettel az ajánlaton rögzített személyes adatok alapján a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény végrehajtásának az MNB által felügyelt szolgáltatókra vonatkozó, valamint az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló törvény szerinti szűrőrendszer kidolgozásának és működtetése minimumkövetelményeinek részletes szabályairól szóló 45/2018. (XII. 17.) MNB rendelet (**MNB Rendelet**) 40. §-a alapján az ügyfelek, a tényleges tulajdonosok, a rendelkezésre jogosultak, a meghatalmazottak és a képviselők szűrését automatikus szűrőrendszer működtetésével minden esetben elvégzik.

A Bit. 378. § (1) bekezdés k) és l) pontja alapján a többes ügynök és az alkusz arról is tájékoztathatja az ügyfeleket, hogy

- (i) a biztosítási termék közvetítése során az ügyféltől díjat vagy díjelőleget nem vehet át, továbbá
- (ii) a biztosítótól az ügyfélnek járó összeget előzetesen nem vehet át.

Az MNB Rendelet 40. §-a alapján az életbiztosítási ágba tartozó szerződésekkel kapcsolatos tevékenysége során a többes ügynökök és alkuszok mint pénzügyi szolgáltatóknak minősülő szolgáltatók szintén kötelesek automatikus szűrés alkalmazni, amennyiben ügyfeleik száma a tárgyévet megelőző év végén meghaladja az ezret.

2. JOGKÉRDÉS

Az Ügyvédi Iroda a következőkre nézve kérte az MNB állásfoglalását: az automatikus szűrőrendszer kialakítása és alkalmazása a többes ügynökök és az alkuszok számára minden esetben jogszabályi kötelezettséget jelent-e az MNB Rendelet alapján, avagy elegendő-e az ügyfelek biztosítók általi automatikus szűrése?

A fentiekkel kapcsolatban az Ügyvédi Iroda ismertette álláspontját, amely szerint az automatikus szűrőrendszer kialakítása és alkalmazása az alkuszok és a többes ügynökök számára jelentős munkaidő és költség ráfordítást jelentene. Továbbá a biztosítók az automatikus szűrés mindenképpen elvégzik, így ugyanazon ügyfélkör, illetve személyi kör többes ügynökök és alkuszok általi szűrése indokolatlan, tekintettel különösen arra, hogy pénzügyi tranzakció kizárólag a biztosítók és az ügyfelek között történik, a közöttük létrejött üzleti kapcsolat alapján. Az Ügyvédi Iroda megjegyezte továbbá, hogy a biztosítók és a többes ügynökök, illetve alkuszok közötti megállapodásokban kiköthető, hogy az automatikus szűrés eredményéről a biztosítók a többes ügynököt és az alkuszt tájékoztassák.

3. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

3.1. Amint az az MNB honlapján megtalálható, „*Állásfoglalás kéressel kapcsolatos eljárások és elvek*” című tájékoztatóban¹ is szerepel, a jogszabályok által meghatározott körön kívül az MNB-nek nincs hatásköre – többek között – szerződések, termékek, üzleti megoldások, folyamatok jogi megfelelésének előzetes, általános vizsgálatára. Állásfoglalás kiadására jellemzően jogszabályi rendelkezések értelmezése, illetve keretjellegű normatív rendelkezések tartalommal való feltöltése vonatkozásában kerül sor. Az állásfoglalás kiadása nem hatósági ügy, arra nem vonatkoznak a hatósági eljárásokban irányadó határidők, és bármely tevékenységnek, üzleti döntésnek, jogügyletnek (illetve ezek elhatározásának, megkezdésének, végrehajtásának) az MNB állásfoglalásától való függővé tétele kizárólag az állásfoglalást kérő személy felelőssége. A jelen állásfoglalásban foglaltak nem értelmezhetőek a Megkeresésben

¹ <http://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/allasfoglalasok/allasfoglalas-keressel-kapcsolatos-eljarasok-es-elvek>

írtakkal érintett üzleti koncepció, megoldás jogszabályi megfelelőségével kapcsolatos felügyeleti álláspontként, az MNB célja a jelen – nem kötelező erejű – állásfoglalás kiadásával összefüggésben az, hogy az Ügyvédi Iroda annak ismeretében alakíthassa ki saját jogi álláspontját.

3.2.

A többes ügynök és az alkusz az életbiztosítási ágba tartozó szerződésekkel kapcsolatos tevékenysége során a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (Pmt.) 1. § (1) bekezdés b) pontja, illetve a 3. § 28. h) alponja alapján pénzügyi szolgáltatónak minősül, melyre kiterjed a Pmt. hatálya.

Az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló 2017. évi LII. törvény (Kit.) 2. § 9. pontja alapján a Kit. alkalmazásában szolgáltatónak a Pmt. hatálya alá tartozó szolgáltató minősül, tehát a többes ügynökre és az alkuszra vonatkoznak a Kit. előírásai is. A Kit. 3. § (6) bekezdése szerint a szolgáltatónak rendelkeznie kell olyan szűrőrendszerrel, amely biztosítani képes a pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedéseket elrendelő uniós jogi aktusok és az ENSZ BT határozatok haladéktalan és teljes körű végrehajtását.

A Kit. 17. § (3) bekezdése alapján az MNB elnöke felhatalmazást kapott, hogy rendeletben állapítsa meg a Pmt. 1. § (1) bekezdés a)-e) és m) pontjában meghatározott szolgáltatók számára kiadandó, a Kit. szerinti szűrőrendszer kidolgozására és működtetésének minimumkövetelményeire vonatkozó részletszabályokat. Ezen felhatalmazás alapján készült az MNB Rendelet.

Az MNB Rendelet 39. § a) pontja határozza meg, hogy mit kell az automatikus szűrőrendszeren érteni: az egy olyan informatikai rendszer, amely az ügyfél, a tényleges tulajdonos, a rendelkezésre jogosult, a meghatalmazott és a képviselő személyes adatainak az uniós jogi aktusokban és az ENSZ BT határozataiban szereplő személyek adataival való folyamatos, emberi beavatkozást nem igénylő összehasonlítására alkalmas.

Az MNB Rendelet 40. §-a szerint, ha a szolgáltató ügyfeleinek száma a tárgyévét megelőző év végén meghaladja az ezret, akkor a szolgáltatónak automatikus szűrést kell alkalmaznia, amely biztosítja a pénzügyi és vagyoni korlátozásokat elrendelő uniós jogi aktusok és ENSZ BT határozatok késedelem nélküli végrehajtását. Abban az esetben, ha a szolgáltató ügyfeleinek száma a megelőző évben nem haladja meg az ezret, akkor a szolgáltató – a döntésétől függően – alkalmazhat manuális szűrést is.

Az MNB Rendelet 39. § d) pontja szerint ügyfél a Pmt. 3. § 41. pont a) alpontjában meghatározott személy. A Pmt. érintett rendelkezése alapján ügyfél az, aki a szolgáltatóval üzleti kapcsolatot létesít, vagy a szolgáltató részére ügyleti megbízást ad. A Pmt. 3 § 45. pont a) pontja az alábbiak szerint határozza meg az üzleti kapcsolat fogalmát: az ügyfél és a szolgáltató között az 1. § (1) bekezdés a)-e), g) és h), valamint j)-m) pontjában megjelölt tevékenységi körébe tartozó szolgáltatás igénybevételére vonatkozó szerződéssel létrejött tartós jogviszony. A Pmt. rögzíti az ügyleti megbízás fogalmát is a 3. § 44. pontjában: olyan ügylet, amely az ügyfél és a szolgáltató között a szolgáltató tevékenységi körébe tartozó szolgáltatás igénybevételére vonatkozó szerződéssel létrejött eseti jogviszony.

Szolgáltatói minősége alapján a többes ügynök és az alkusz is köteles – az életbiztosítási ágba tartozó szerződésekkel kapcsolatos tevékenysége során – a pénzmosási és terrorizmus finanszírozás elleni jogszabályoknak, így a Pmt.-ben és a Kit.-ben foglaltak mellett az MNB Rendeletben foglaltaknak, megfelelni. Ebből következően a többes ügynök és az alkusz is köteles olyan szűrőrendszerrel rendelkezni, amelynek segítségével biztosítani képes az ügyfelei szankciós listák alapján történő vizsgálatát. Az MNB Rendelet alapján ezen szűrési kötelezettséget minden szolgáltató köteles elvégezni. A jogalkotó csak annyiban differenciál, hogy technikai szempontból a szűrőrendszert kétféle módon tartja megvalósíthatónak: egyrészt automatikus, másrészt manuális rendszeren keresztül. Az MNB Rendelet a szolgáltatóknak (így a többes ügynöknek és az alkusznak is) e kétféle szűrőrendszer tekintetében csak korlátozott választási lehetőséget biztosít, mivel ha a szolgáltató ügyfeleinek a száma a tárgyévét megelőző évben meghaladta az ezer főt, akkor köteles az MNB Rendelet 39. § a) pontjába foglaltaknak megfelelő automatikus szűrőrendszert alkalmazni, azaz csak ezen ügyféllétszám alatt jogosult a szolgáltató a választásra. Amennyiben a többes ügynöknek, illetve az alkusznak a tárgyévét megelőző évben több, mint ezer ügyfele volt, akikkel üzleti kapcsolatot létesített vagy akik a számára ügyleti megbízást adtak, akkor köteles automatikus szűrőrendszert alkalmazni a Kit.-ben meghatározottak szűrése érdekében. Egyéb esetben is köteles a Kit. szerinti szűrést elvégezni, de ekkor választhat az automatikus, illetve a manuális szűrés között.

Az érintett jogszabályok értelmezését nem befolyásolja az sem, hogy adott esetben ugyanazon ügyfél tekintetében az automatikus szűrést a többes ügynök, illetve az alkusz mellett a biztosító is elvégzi, tekintettel arra, hogy sem a Kit.,

sem pedig az MNB Rendelet – ellentétben az ügyfél-átvilágításra vonatkozó szabályokkal – nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely alapján a többes ügynök, illetve az alkusz a más szolgáltató (jelen esetben a biztosító) által elvégzett automatikus szűrés eredményét átvehetné, illetve elfogadhatná, és ezzel mentesülne a szűrés kötelezettség alól. Az MNB rámutat arra is, hogy egyáltalán nem szükségszerű, hogy ugyanazt az ügyfelet a biztosító is szűrésnek veti alá, mivel az alkusz, illetve a többes ügynök közvetítői tevékenysége alapján az életbiztosítási ágba tartozó szerződés létrejötte csupán eshetőséges, az ajánlat elfogadásáról a biztosító diszkrecionális jogkörben dönthet, miközben a közvetítői szerződés – illetve a Pmt. szerinti kapcsolat – az ügyfél és az alkusz, illetve a többes ügynök között már létrejött.